

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Panarion, Hoc Est, Arca Medica Variis Diuinæ Scriptvræ
priscorumq[ue] Patrvm Antidotis aduersus Animi morbos
instructa**

Busaeus, Johannes

Moguntiae, 1608

Pigritia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54834)

Amb. 2. offic.
c. 26.

Num. 21. 7.

Ib. c. 29.

BROSIVS, nam cum multa in libris officiorum contra acceptionem pecuniarum & munerum disputasset, tandem subiicit. *Ceterum ita incubuerunt mores hominum ad admirationem diuitiarum, ut nemo nisi diues honore dignus putatur. Neque hic recens usus, sed iam dudum, quod peius est inleuit hoc vitium humani mentibus, &c. Vetus est antiqua auaritia, quae cum iussu divinae legis capit oraculum, non propter ipsam reprimendam lex Dei lata est. Propter auaritiam Balac putauit Balac premis posse tentari, ut malediceret populum Patrum: & viciisset auaritia, nisi Dominus à maledicto eum abstinere veruisset. Et in f. a. Feralis auaritia illecebrosa pecunia, quae habentes contaminat, non habentes non iuuat. Esto tamen ut aliquando abstinuerit pecunia inferiorem tamen, & ipsum desiderantem. Quid ad eum, qui non desiderat? qui non requirit, qui auxilio eius non indiget, studio non flectitur? Ad summum, non minus quid pecuniae contemptus iustitiae forma sit, & ideo auaritiam declinare debemus, & omni studio intendere, ne quid faciamus vnquam aduersus iustitiam.*

V. I. D. E. V. Auaritia. Munerum corruptela.

PIGRITIA.

Remedia contra Pigrityam corporalem & spiritualem.

Prou. 6. 9.

Prou. 13. 4.

Prou. 26. 13.

Prou. 19. 24.

Eccli. 22. 2.

Prou. 10. 5.

Prou. 6. 6.

Prou. 20. 4.

Prou. 24. 30.

Iac. 4. 37.

Pru. 21. 25.

Ier. 48. 39.

I. REMED. Considera quid Spiritus sanctus in pigros & ignavos dixerit. Primò enim describit eorum mores in prouerbis Salomonis. *Vsq; quo, inquit, piger dormies, quando surges è somno tuo? Et. Vult è non vult piger, anima autem operantium impinguabitur. Et. sicut ostium vertitur in cardine suo, sic piger in lectulo suo. Et. Abscondit piger manum sub ascella, nec ad os suum applicat eam. 2. docet hominibus eos esse exosos. Sicut acetum dentibus, ait Salomon, & fumus oculis, sic piger his qui miserunt eum in via. Deinde haberi vitales & ignominia dignos. nam Ecclesiasticus ait. De stercore bium lapidatus est piger & omnis qui tetigerit eum manum excutiet. Et Salomon. Qui congregat in messe, filius sapiens est; qui autem sterit à state, filius confusionis. Et. Vade ad formicam piger, & considera vias eius, & discite sapientiam, quae cum non habeat ducem, nec praecceptorem, nec princeps parat in astate cibum sibi & congregat in messe quod comedat. Sed haec esse egenos & medicos. Propter si gus, ait idem, piger arare noluit, mendicabit ergo à gestate & non dabitur ei. Et. Omnis piger semper in egestate est. Praeterea esse pluribus vitis obnoxios. per agrum hominis pigri transiit, & ecce totum replentur viticis. Scienti bonum facere, ait B. Iacocus, & non facienti, peccatum est illi. Denique esse maledictos, & morte temporali & aeterna dignos. Desiderio inquit Sapiens, occidunt pigrum. Maledictus ait I. remias, qui opus Dei facti non habent.*

Omnis arbor, inquit Christus, quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Et Inutilem seruum eicite in tenebras exteriores: illic erit fletus & stridor dentium. Et Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum.

II. R E M E D. Considera quid SS. Patres. B. E P H R A M in secundum Domini aduentum. *Ne scimus hic negligentes carissimi mei, ut non per infinita secula postmodum penitentiam agere cogamur, ubi nihil proderunt lachrymæ ac gemitus, ubi non erit amplius vlla penitentia. In studiis atque laboribus vestris, gaudent & exultant angeli atq; archangeli: sicut contra in torpore ac negligentia vestra gaudet inimicus.* G R E G. Nazianz. oratione de pace. *Hanc à nobis in hac virtute adhibendam efferationem censeo, ut nec segriores simus, quam modus postulet, nec rursus acriores & ardentiores, ut nec ob lenitatem te merè nos quibuslibet aggregemus, nec ob petulantiam ab omnibus desistamus. Ut enim iners est supina segrities, ita leuitas agrestis & à societate abhorrens.* A M B R O S I V S in epistola ad Irenæum, agens de Lia & Rachel à Laban dimissis cum Iacob. *Ecce, inquit, primum, quia ignauus & inuidus laboriosam & disciplina tenacem alienat à se ac defugit, se seque cupit separare, quoniam eas oneri esse cernit sibi & putat se lucrum fecisse, quod alienante eas, &c. Nunc audiamus, quomodo quæ habet virtus, non habeat ignauia. Aiunt enim. Omnes diuitiæ & gloria, quam tulit D E V S patri nostro nobis erit, & filiis nostris. Merito Dei arbitrio dicunt esse sublata quia ipse est auctor bonorum, cuius gratia ignaui exuuntur.* I O. C H R Y. sermone de virtutibus & vitiis. *Satis est mali, hoc ipsum nihil fecisse boni. Sit nobis agricola quidam, nihil porro peculii nostri dissipet, neq; dolis furto surripiat, tantum ille manus compressas tenens domi sedeat, semina non spargat, rura non scindat, vites non colat, & quod præterea ad agriculturam pertineat, nihil profusus efficiat, nome ab eo supplicium sumemus? & tamen nihil intulit iniuriæ, nec habemus omnino, quod illum accusare possimus. Et tractans dictum Apóstoli, oportet hereses esse, ita scribit. Quid est, dic sodes, diabolo petus? & tamen licet omnes machinas in Iob conuerteret omnemque pharetram in corpus iusti exinaniret, ipsum non solum non subuerit, sed & clariorem fecit. Iude autem, quia negligens erat ac desis, neque Christi consuetudo profuit. Nam post tot consilia, post que plurimus illas ammonitiones mansit, qualis erat, proditor. Causa autem est, quia Deus non adigit vine que cogit inuitas. Ita nec nobis, si modo prudentes simus, nocere poterit diabolus: ac si non fuerimus prudentes, sed ignaui, etiam illa quæ prodesse possent, non prodeunt, summanque interim faciemus iacturam. Tantum malum est ignauia, Quæ circa & iudeis præsertim a Christi non solum non profuit, sed & nocuit, non ob Christum, sed ob suam ipsorum malitiam & stuporem. Sanctus B E R N A R D V S in Cantica, *Viro sapienti sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia: nil quippe incultum desertum in se sapiens delinquet. Scultus non ita, cuncta apud eum neglecta inuenies, cuncta inacerta, cuncta inculta & sordida. Vbi vitis virtutis? ubi botrus boni operis? ubi vinum lætitiæ spiritualis? Per agrum hominis pigri transtul, inquit, & per vineam viri stulti, & ecce totum repluerant viticæ, & opperuerunt.**

Matth. 3. 10.
Matth. 22. 13.
Ioan. 15. 2.

Ephr. com. r.

Norat. j.

Amb. lib. 1. ep. 43.
Gen. 31.

Chry.

Bern. serm. 63.

Prov. 2. 4. 30.

superficiem eius spissa, & materia lapidum destructa erat. Audis sapientem irridere stultum quod bona natura, & dona gratie, que forte per lacrum regenerationis acceperat, tanquam illam quam plantavit Deus & non homo primam suam vineam non vineam negligendo redegit.

Bern. serm. 22.

Psal. 118. 32.

Rom. 7. 24.
Psal. 141. 3.
Cant. 1. 3.
Sap. 9. 15.

Ephr. paræn. 23.
tom. 1.

Id. tom. 2.

Cass. lib. 10. c. 25.

III. REMED. Oratio; quod remedium prescribit B. BERN. hominibus spiritualibus, quando sentiunt se obtorpuisse in diuino seruitio. Cum te corpore, inquit in Cantica, auertit a te, et tadio affici sentis, noli propterea diffidere, aut desistere a studio spirituali, sed iuuante require manum, trahi te obsecrans sponse exemplo, donec denuo suscitante gratia factus promptior, alacriorq; curras, & dicas. Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum. Causam vero, cur nunquam eiusmodi torpor etiam perfectis obrepit commemorat hanc. Quoniam quantumuis perfectionis anima, quamdiu quidem gemit sub corpore mortis huius, & huius seculi nequam retinetur inclusa carcere, vincula necessitacibus, tristitibus, lentius, segniusq; a surgat necesse est ad contemplanda sublimia, nec omnino liberum habet se qui sponsum quocumque terit. Hinc lachrymosa vox illa gementis. Iustus lix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Hinc supplex illa precatio. Edux de carcere animam meam. Dicat proinde, dicat cum gemitu etiam sponsa. Trahi me possit te, quia corpus quod corrumpitur, aggravat animam, & deprimi terrena habitatio sensum multo cogitantem.

IV. REMED. Obrepenitio torpori vel somnolentia, post imploratum diuinum auxilium ilico resiste. Est. B. EPHRAEM, quod in parænesi quadam dedit Nouitiis laborem fugientibus. Mane, inquit, surgit frater orationem facturum in cella sua. Deinde arrepto opere daemone honestatis inimicus inferi cogitationem accidia. & si obueniente accidia resisteret frater, operando & se exercendo, tunc accidia spiritum diuinæ gratiæ auxilio repelleret. Exemplum autem victoriæ contra dæmonem in hoc genere narrat in Doctrina varia de humilitate comparanda. Frater, inquit, cuidam suggererat cogitationes tempore vigilia dicentes. Requiesce hodie, & noli ad vigiliam surgere. At ille. Cogita te heri non surrexisse, & hodie tibi surgendum esse, Et de opere aggrediendo rursus, ei suggererant. Quiesce hodie, & cras operaberis. Illeq; iterum respondit. Nequaquam, sed hodie operare, & de crastino Domino cura erit. Simile exemplum de se refert Cassianus in institutionibus monasticis his verbis. Cum incipiens in eremo commorari Abbatem Moysi omnium Sanctorum summo dixissem, me aegritudine accidia hesternis diebus grauissimum fuisse confectum, nec ab ea potuisse alias liberari, nisi ad abbatem Paulum prolinus cucurrissem. Ille, non te, ait ab ea liberasti, sed magis ei te deditum & subditum præbuissti. Grauius enim te, ut desertorem ac fugituum deinceps aduersarius impugnat, quem de conspectu superato prolinus ausugisse conspexit, nisi de cetero commissa congressione non desertione cellæ vel somni torpore ingruentes a stus eius ad horam evaporare malueris, sed tolerantia potius & conspectu dulciter triumphare. Unde experimento probatum est, a cella impugnationem non declinando fugiendam, sed resistendo superandam.

V. R. E.

V. REMED. Considera quanta remuneratio parata sit in cœlo strenuè laborantibus in vinea Domini. Est S. BASILII in Regulis breuioribus. Posita enim interrogatione. Quomodo piger ad mandatū excitari possit, ut nauis sit? respondet his verbis. *NEMPE si ei persuasum sit, ubique Dominum Deum adesse, & omnia cernere, & comminationem illam veram esse, qua factus est iugisus pigrum & similiter contra spem magnæ mercedis futuræ ab illo, qui est tantum pollicentis est accepturum vinum quemq; propriam mercedem secundum laborem suum, & quæcumque in hanc sententiam scripta sunt ad studium vniuersitatis illius patientiam excitandam ad gloriam Dei.* Hoc antidotum non dubium est, quin sit valde efficax. Si enim huius sæculi homines, pro exiguis mercedibus & equalibus ingentes sæpè labores subeunt, eoq; maiores, quo maior quæstus vel remuneracionis spes affulget, quanto magis nos parati esse debemus ad laborem aliquem sustinendum pro regno Dei, & felicitate æterna. Quæ remuneratio tanta est, ut nihil sint omnes nostri labores, si cum illa conferantur. Vnde Apostolus. *Non sunt conlignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.* Et apud B. ATHANASIVM sanctus Antonius. *Nec vniuerso orbi renunciantes dignum aliquid habitaculis possimus compensare cœlestibus.* EUSEBIVS Emisenus ad monachos. *Totis licet animi & corporis laboribus desulemus, totis licet obedientiæ viribus exercetamur, nihil tamen condignum merito pro cœlestibus bonis compensare & offerre valēbimus.* AVG. *Quanto labore digna est requies qua non habet finem? Si verum vis comparare, & verū iudicare, æterna requies æterno labore restè emitur.* FVLGENTIVS ad Monimum *Tantum ibi (in cœlo) gratiæ diuinæ retributionis exuberat, ut incomparabiliter atq; ineffabiliter omne meritum, quantumuis bona & ex Deo data humana voluntatis atque operationis excedat.*

VIR REMED. Considera torporem & ignauiam vniuersæ naturæ, ac imprimis humanæ esse contrariam. *Homo, inquit B. Iob. nescit ur ad laborem, & avis ad volatum. Nihil sine magno inquit HIER ad Paulinum, labore, vita dedit mortalibus.* Iupiter apud Ethnicos omnia labore habuit venialia. B. PAVLVS apud Christianos denuntiat Thessalonicensibus. *Si quis non velit operari, nec manducet.* B. BERN. epistola ad Henricum Senonensem Archiepiscopum. *Labor, inquit, & laborare, & voluntaria paupertas, hæc sunt monachorum insignia. Egyptiorum monasteria, ait HIER in epistola ad Rusticum monachum, hunc morem tenent, ut nullum absque operis labore suscipiant.* Ad operarios & opifices si respicimus, nullus bonus agricola est, nisi gnaus & industrius, & rusticarum rerum studio incensus. Opifices, qui non de multa nocte vigilant, mercator ignauus, miles segnis, nec rem facere, nec aliquid laude dignum exequi possunt. Artium maximarum studia sine vigilantia & labore frustra tractantur. Solon, apud græcos, præcipit, parentem à filio nullum vitæ subsidium accipere, qui nullam artem filium

Ege 3; docuisset.

Matth. 25. 30.
1. Cor. 3. 8.Rom. 8. 18.
Athan. in eius
vita.

Emif. hom. 3.

Aug. in Psal. 93.
Fulg. lib. 1. c. 16.

Iob. 5. 7.

Hier. ep. 33.
2. Theff. 3. 10.
Bern. ep. 40.

Hier. ep. 4.

Laer. lib. 4.

Diod. Sicul.

docuisset. Lex Ægyptiis fuit, qua singuli cogebantur nomina apud praefidem profiteri, & qua arte sustentarentur, ostendere. Quod si quis mentiretur, aut iniusto quaestu viueret capite plectebatur. Catonis sententia erat. *Homines nihil agendo male agere discere.* Tota laus Ducis belli & Imperatoris erat in vigilantia & celeritate. Hinc Vespasiani dicitur. *Imperatorem stantem debere mori.* Adhuc labor ipse omnes artes adinuenit, domos edificat, agros colit & vineas, terram peragrat, mare nauigat, naturam ipsam excolit, litteras tractat, religionem conseruat, fera & syluestria animalia mansueta reddit, ingenium acuit, memoriam perficit, & vt nobilis Poeta ait, *labor improbus omnia vincit.* Demum terra nullo labore culta, nihil nisi spinas & tribulos profert. Aer non commotus corrumpitur. Domus non habitatae corruunt. Viae non tritae syluescunt. Instrumenta Musicae, quae non pulsantur, destruuntur. Ferrum sine exercitio rubiginem contrahit. Aqua stagnans non nisi ranas, bufones & serpentes gignit. Equus generosus in stabulo quiescens marcescit. *Nulla virtus sine labore perficitur,* ait Abbas Serenus apud Cassianum.

Sueton.

Virg. 1. Georg.

ait, *labor improbus omnia vincit.* Demum terra nullo labore culta, nihil nisi spinas & tribulos profert. Aer non commotus corrumpitur. Domus non habitatae corruunt. Viae non tritae syluescunt. Instrumenta Musicae, quae non pulsantur, destruuntur. Ferrum sine exercitio rubiginem contrahit. Aqua stagnans non nisi ranas, bufones & serpentes gignit. Equus generosus in stabulo quiescens marcescit. *Nulla virtus sine labore perficitur,* ait Abbas Serenus apud Cassianum.

Cass. coll. 7. c. 6.

Matth. 13. 25.

VII. REMED. Considera ignauos & segnes demonum dolis & tentationibus maximè esse obnoxios. Quod liquet ex parabola à Christo apud Matthæum allata de bono semine, in ea enim dicitur. *Cum autem dormissent homines venit inimicus & super seminavit zizania in medio tritici.* inimicum autem illum esse diabolum Christus ipse interpretatur. Dormientes autem, qui alii sunt, quam qui segnes sunt in operibus bonis! Et ex alio dicto Christi apud Lucam de more demonis. *Cum in mundus spiritus exiit de homine,* nempe iam conuerso, *perambulat per loca in quos, querens requiem, hoc est executionem impiarum suarum fraudum. et non inueniens dicit. reuertar in domum meam vnde exiit,* nam ob peccati consuetudinem sperat posse redire ad eum, ex quo eiectus est, *Et cum venerit, inuenit eam vacuam,* id est, otiosam, & segnem, *scopis mandatam,* leuiter tantum purgatam, qui non serio conuersus fuit. *Tunc assumit septem spiritus nequiores se & ingressi habitant ibi.* & noua zizania bono semini super seminant, quae vix dancipia extrahi possint. Nam vt pirata, inquit B. CHRYSOSTOMVS de verbis Isaiae, *his potissimum nauibus in sidantur, quas auro & pretiosis mercibus onstas esse intelligunt: ita demon his potissimum laqueos obtendit, quos bono accepto semine spiritualibus diuitiis abundare cognoscit.* Exemplo potest esse DAVID rex & Propheta, qui cum esset vir Dei, & multo bono semine excultus, tamen ei diabolus suum libidinis zizanium otio domi vacanti iaseuit, sic protus, vt adulterium & homicidium, simul vno fere vt ita loquar, haustu petrarit. Quare. B. HIER. monasticæ & perfectæ vitæ studiosum. Rullis cum his verbis monuit, *aliquid operis facito, vt semper te diabolus inueniat occupatum.*

Luc. 11. 24.

Chry. hom. 4.

2. Reg. 11. 4.

Hier. ep. 4.

VIII. REMED. Considera, obrepente torpore & somnolentia; quantum omnes bestiaē quotidie laborent pro vili aliquo pabulo consequendo: quam diu araneus pro musca, felis pro musculo capiendō ad foramen aduigilet: quantum supra vires formica aestate sudet pro esca hyberna: quod exemplum Salomon ad pudefaciendos ignavos portulit. Aut si illa exempla non arident, quantum huius seculi homines noctū diūq; se fatigent, vt mundo placeant. Idcirco enim Christus Saluator noster apud Lucam villicum iniquitatis laudauit, dixitq; *filios huius seculi* Luc. 16. 8. prudentiores esse filijs lucis in generatione sua, vt ab iis vigilantiam & soletiam non in malo sed in bono disceremus. Illustre huius antidoti exemplum habes in vita S. PELAGIÆ Antiochenæ, quam Iacobus diaconus Heliopeleos conscripsit. Pelagia Antiochena meretrix, inquit, adeo compia per vias ibat, vt nihil in eius vestibus præter aurum, & gemmas ingenti splendore micantes cerneretur. Ipsi quoque pedes auro & margaritis fulgebant. Stipabant ve: ò eam ingens comptulorum puerorum puellarumq; turba. Tanta autem formæ eius erat v. nustas, vt spectatores nullo eius aspectu satiari possent. Episcopi aliquot ei obuiam facti, cum gemitu vultum auerterunt, velut à re execrabili, solus Nonnus Edeffenus Episcopus oculos in eā diu defixit, aliosque Episcopos ea re obstupefactos rogauit, quid de ea venustate illis videretur? Illis vero silentibus vultum in genua demisit sudario tectum, multasq; cum longo suspirio lacrymas profudit: erectus vero dixit se mirifice ea venustate delectatum. Quot enim horas, inquit, hæc mulier expendere putanda est, dum se comit & ornat, tota mentis cogitatione in id intenta, vt sua pulchritudine mundi amatoribus placeat? Et nos habentes Patrem omnipotentem in cœlis, Dominum immensæ maiestatis, amplissima promittentem præmia bene operantibus, nihil studemus ornandis miseris animabus nostris, nec sordibus earum expiandis: sed patimur eas spinas iacere, desidiaq; marcescere. His dictis apprehensa manu diaconi sui abiit in cubiculum, ibiq; humi prostratus, nullum plorandi finem faciens cœpit coram D. EO suam socordiam detestari dicens. Ecce vnus diei ornatus, quam hæc femina corpori suo excolendo adhibet vincit omnem animæ meæ ornatum. Hanc Pelagiam S. Nonnus paulo post, cum forte eius concioni interesset, ad CHRISTVM conuertit, sacris aquis abluit, suaq; institutione efficit, vt post durissimam actam pœnitentiam in monte Oliueti, vbi ignota in habitu virili vsque ad mortem delituit, in sanctarum numerum ab Ecclesia sit relata.

Pro. 6. 6.

Luc. 16. 8.

Apud Suriann.
8. Octob.

IX. REMEDIUM. Considera exempla Sanctorum, qui & ipsi manibus strenuè laborant, & alios ad idem faciendum sunt cohortati.

I R I M Y M

Act. 20. 37.

1. Cor. 9. 15.

2. Theff. 3.

Pallad. c. 10.

Cass. l. 10. c. 24.

Caesar. l. 12. c. 47.

Canrip. l. 2.
Apum. c. 5.

PRIMUM sit Apostoli Pauli, qui ut est in Actis Apostolicis, Ephesi maiores natu ita allocutus est. *Vigilate memoria retinentes, quoniam per triennium nocte et die non cessavi, cum lachrymis monens unumquemque vestrum. Argentum et aurum, aut vestem nullius concupivi. Ipsi scitis, quoniam ad ea, qua mihi opera erant, et his qui mecum sunt, ministraverunt manus istae.* Et in priore epistola ad Corinthios, multis rationibus probat se ex ordinatione etiam Domini potuisse Evangelii sumptibus vivere, & labore manuum abstinere, sed ob maiorem aedificationem noluisse. Et in posteriore ad Thessalonicenses cohortans alios ad se imitandum. *Ipsi scitis, ait, quemadmodum oportet imitari nos, quoniam non inquieti fuimus inter vos, neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore et fatigatione nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus. Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam dederimus vobis ad imitandum nos.* II. est Abbatis PAMBONIS apud Palladium in Lausiaca historia, Pambo, inquit, cum esset moriturus in ipsa hora excessus, cum circumstantibus Beato presbytero et Ammonio viris inclitis et reliquis fratribus, dicitur hoc dixisse. *Ex quo venit in hunc locum solitudinis, et meam aedificavi cellam, et hic habitavi, nulla fuit dies, quo non aliquid operis fecerim meis manibus: nec memini me ab aliquo panem gratis datum comedisse: nec me in hanc horam paniter alicuius sermonis quem dixerim et sic ad Deum recedo, ut qui nec pius quidem ac religiosus esse coeperim.* III, Abbatis PAULI apud Cassianum de instit. monast. Abbas Paulus probatissimus Patrum, cum in eremo vastiore consistens, quae Porphyria nuncupatur, palmarum fructibus, et horto modico securus, haberet sufficientem alimentum suae victusque substantiam, nec posset aliquid aliud unde sustentaretur opere exerceat, eo quod ab opidis, et habitabili terra septem mansionibus, vel eo amplius deserti illius separaretur habitatio, plusque exereretur pro mercede vecturae, quam valere posset pretium operis desudati collectis palmarum foliis quotidianum pensum velut exinde sustentandus a semetipso iugiter exigebat. Cumque opere totius anni antrum eius fuisse impletum id quod sollicita cura laborauerat singulis annis supposito igne concremabatur: in tantum probans sine opere manuum nec in loco posse monachum perdurare, nec ad perfectionis culmen aliquando conscendere. IV. est RICHARDI cuiusdam apud Caesarium. In Arnsperga monasterio ordinis Praemonstratensis situs aedificatus a quodam sacerdote eiusdem congregationis, Scriptor quidam erat, Richardus nomine, Anglica natione: hic plurimos libros in eodem canobio manu propria conscripserat, mercedem sui laboris praesolans in caelis. Hic cum fuisset sanctus, et in loco notabili sepultus, post viginti annos tumba eius aperta manus eius dextera tam integra et tam virida esse reperita, ac si recenter de corpore animato fuisset praefixa reliqua caro in pulverem redacta fuit. In testimonium tanti miraculi manus eadem usque hodie in monasterio referuntur. V. B. BERNARDI, apud Thomam, Cantipratensem Narratur, inquit, de beatissimo BERNARDO Clarenallensi Abbate, quod aliquando in messione segetum fratrem conuersum viderit, devote quidem et ultra vires in agro cum monachis

his laborantem. Tactus ergo Spiritus sancto intrinsecus B. Bernardus, dixit coram omnibus laborantibus. *Eis frater, age quod agis, nullum aliud post hanc vitam purgatorum sustinebis.*

VIDE. V. *Acedia. Colloquia otiosa. Curiositas. Immorificatio passionum. Inconstantia. Otium. Procrastinatio. Tepiditas.*

PRÆSUMPTIO.

Remedia contra presumptionem

I. REMED. Considera oracula diuini verbi sacris litteris consignata. Verbum enim diuinum reprehendit præsumptionem de misericordia diuina & propriis donis, & ab ea dehortatur. *Ne dixeris,* ait apud Ecclesiasticum, *peccanti, & quid mihi accidit triste? altissimus enim est patiens redditor.* De propitiato peccato noli esse sine metu, neque adicias peccatum super peccatum. Et ne dicas. *Miseratio Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.* Misericordia enim & ira ab illo cito proximant. Et apud Ecclesiasten. *Quia non profertur cito contra malos sententia, absque timore villo filii hominum perpetrant mala.* Et apud Ieremiam. *Maledictus homo, qui confidit in homine.* Et apud Apostolum. *Andiuisti bonitatis Dei & patientia & longanimitatis contemnis? Ignoras, quoniam bonitas Dei ad penitentiam te adducit? 2. docet Deum esse misericordem & iustum, ac præsumentes de se derelinquere.* Ut in Psalmis. *Misericordiam & iudicium,* ait, *Dauid, cantabo tibi Domine.* Et, *Honor regis iudicium diligit.* Tu parasti directiones, iudicium & iustitiam in Iacob tu fecisti. Et in historia ludith totus populus fidelis sic orat. *Ostende Domine, quoniam non derelinquis præsumentes de te, & præsumentes de se, & de sua virtute gloriantes humilias.* 3. vbi que commendat nobis timorem, humilitatem, & diffidentiam nostri. *Beatus homo,* ait Salomon, *qui semper est pauidus.* Et Paulus. *Noli alium sapere sed time.* Et Ecclesiasticus. *Quanto magnus es, humilia te in omnibus.* Et Salomon. *Qui confidit in corde suo stultus est.*

Eccli. 5. 4.
Eccli. 8. 11.
Ier. 17. 5.
Rom. 2. 4.
Psal. 100. 1.
Psal. 98. 4.
Iud. 6. 15.
Prou. 28. 14
Rom. 11. 20.
Eccli. 3. 21.
Prou. 28. 26.
Tert lib. de poenit.

II. REMED. Considera sententias priscorum Patrum, TERTULLIANVS Audientes optare intinentionem, non præsumere oportet. *Qui enim optat, honorat: qui præsumit, superbit. in illo verecundia, in isto petulantia apparet. ille satagit, hic negligit. ille mereri cupit, at hic vt debitum sibi repromittit: ille sumit, hic inuadit.* Et paulo post. *Præsumptio inuerecundia portio est: inflat petiorem, despicit datorem. Itaque decipit nonnunquam. Ante enim quam debeat, repromittit, quo semper is qui est præstaturus, offenditur.* CYPR. *Ita nobis spiritualis fortitudo collata est, vt prouidos, non nos præcipites tueatur: vt illos munit, qui renunciant importunitatibus delictorum, non eos qui se magis importunis delictis immergunt, &c. Sicut Spiritus san-*

Cypr. ge. singu lar. clericorum